

ОГЛЯД ВОДІЯ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ НА СТАН СП'ЯНІННЯ: ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ

ПІТУХ Юлія Юріївна - ад'юнкт ДЮІ МВС України

В статті автор визначає та розглядає правові та організаційні аспекти огляду водіїв транспортних засобів на стан сп'яніння.

Ключові слова: *Державтоінспекція, безпека дорожнього руху, огляд водія на стан сп'яніння, транспортний засіб.*

За даними ООН щорічно в результаті дорожньо-транспортних пригод гине близько 1,3 мільйона осіб і ще 50 мільйонів людей одержують травми і стають інвалідами. Дорожньо-транспортні пригоди є другою за значимістю причиною смерті молодих людей у віці 5-29 років і третьою причиною смерті людей у віці 30-44 років [1].

В Україні лише за 2013 рік трапилось 30677 ДТП з постраждалими, в яких загинуло 4824 особи та отримало травми 37526 осіб [2]. Опираючись на статистичні дані (див. таблицю 1) необхідно зауважити, що із загальної кількості ДТП з постраждалими, 2187 скоєно з вини водіїв, які керують автотранспортними засобами у нетверезому стані, в яких загинуло 305 осіб і 2960 отримали травми різного ступеня важкості [2].

У цілому в Україні протягом 10 місяців 2013 року працівниками ДАІ було виявлено трішки більше 140 тисяч випадків керування транспортними засобами водіями, які знаходилися в стані алкогольного сп'яніння. Тому безперечно можна сказати, що п'янство за кермом стало суто національною проблемою в нашій державі, яка суттєво впливає на стан забезпечення безпеки до-

рожнього руху. Це, перш за все, пов'язано з недосконалістю діючого законодавства у цій сфері (існування в ньому значних прогалин та суперечностей деяких норм), відсутності в працівників ДАІ відповідних знань та вмінь щодо порядку виявлення та огляду водіїв, які керують транспортними засобами в стані алкогольного сп'яніння, неналежним матеріально-технічним забезпеченням тощо.

На теренах нашої країни проблемам забезпечення безпеки дорожнього руху приділяється чимала увага, зокрема, серед вітчизняних вчених-адміністративістів слід виділити наукові дослідження А.В. Гаркуші, Т.О. Гуржія, С.М. Гусарова, В.В. Доненка, М.М. Долгополової, В.В. Єгупенка, В.В. Новикова, А.М. Подоляки, В.Й. Развадовського, О.Ю. Салманової, А.О. Собакаря, Я.І. Хом'яка, Х.П. Ярмакі та інших вчених. Але, незважаючи на значну кількість наукових доробок у цій сфері, дослідження з питань огляду водія транспортного засобу на стан сп'яніння належним чином не велися. Переважна більшість вчених у своїх доробках або висвітлюють її фрагментарно, або не торкаються взагалі. Таким чином, можна висловити думку про необхідність розгляду саме цього питання, що сприятиме загальному підвищенню безпеки дорожнього руху та збереженню життя і здоров'я наших громадян.

Мета даної статті полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного національного законодавства та практики його застосування визначити та розглянути правові та органі-

Таблиця 1

Дорожньо-транспортні пригоди з постраждалими за 12 місяців 2013 року за причинами скоєння

Правила скоєння ДТП:	ДТП з постраждалими								
	ДТП			загинуло			травмовано		
	2012	2013	%	2012	2013	%	2012	2013	%
КЕРУВАННЯ АВТОМОТОТРАНСПОРТОМ У НІС	2023	2187	8,1	263	305	16	2774	2960	6,7
ПЕРЕВИЩ.ВСТАНОВЛЕН.ШВИДКОСТІ	428	235	-45,1	80	49	-38,7	517	280	-45,8
ПЕРЕВИЩ.БЕЗПЕЧ.ШВИДКОСТІ	7881	8402	5,3	1757	1737	-1,1	10062	10429	3,6
НЕВИК.ВИМОГ.СИГНАЛІВ.РЕГУЛЮВ.НЯ	203	184	-9,4	12	7	-41,7	289	265	-8,3
ПОРУШ.ПРАВИЛ.ПЕРЕВЕЗ.ПАСАЖИРІВ	81	77	-4,9	7	13	85,7	95	92	-3,2
ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ МАНЕВРУВАННЯ	6560	6681	1,8	735	749	1,9	7996	8154	2
ПОРУШ.ПРАВИЛ.ПРОЄДУ.ПІШОХ.ПЕРЕХ.	1885	1690	-1,5	153	153	0	1639	1661	1,3
ПОРУШ.ПРАВИЛ.ПРОЄДУ.ЗУПИН.ПРОМАД.ТРАНСПОРТУ	13	18	38,5	1	0	зник	15	24	60
ПОРУШ.ПРАВИЛ.КОРИСТУВ.НЯ.ОСВІТЛ.ПРИЛАДАМИ	59	63	6,8	17	11	-35,3	62	84	35,5
ПОРУШ.ПРАВИЛ.НАДАННЯ.БЕЗПЕЧ.ГО.ПРОЄДУ	643	598	-12	32	35	9,4	936	851	-9,1
ПОРУШ.ПРАВИЛ.ЗУПИНКИ.І.СТОЯНКИ.ТЗ	98	91	-7,1	11	12	9,1	98	86	-12,2
ПОРУШ.ПРАВИЛ.ПРОЄДУ.ЗАПОВН.НЯ.К.ПЕРЕЇЗДІВ	21	38	81	8	24	200	27	38	40,7
ПОРУШ.ПРАВИЛ.ПЕРЕВЕЗЕННЯ.ВАНТАЖІВ	15	12	-20	3	2	-33,3	13	12	-7,7
ПОРУШ.ПРАВИЛ.БІКСИР.ВАНТАЖІВ	18	14	-22,2	4	4	0	17	16	-5,9
ПОРУШ.ПРАВИЛ.ОБГОНУ	456	363	-20,4	92	56	-39,1	764	624	-18,3
ВІЇЗД.НА.СМУТ.ЗУСТРІЧНОГО.РУХУ	2129	1994	-6,3	716	561	-21,6	3602	3499	-2,9
ПОРУШ.ПРАВИЛ.ПРОЄДУ.ПЕРЕХРЕСТЬ	2481	2391	-3,6	147	129	-12,2	3639	3538	-2,8
УПРАВЛ.НЯ.НЕСПРАВНИМ.ТЗ	116	331	185,3	25	61	144	168	448	166,7
НЕДОДЕРЖАННЯ.ДИСТАНЦІЇ	2300	2166	-5,8	195	170	-12,8	2947	2791	-5,6
ПЕРЕВТОМА.СОН.ЗА.КЕРМОН	526	434	-17,5	163	121	-25,8	693	611	-11,8
ПОРУШ.ПРАВИЛ.ПРОЄДУ.ВІДКЛОП.ТА.ВІДКЛОП.В.ТЗ	7	4	-42,9	2	0	зник	6	6	0
ПІШОХОДИ.ПЕРЕХІД.У.НЕВСТАНОВЛ.МІСЦІ	2237	2184	-2,4	462	450	-2,6	1850	1852	0,1
ПІШОХОДИ.НЕВИКОН.СИГНАЛ.РЕГУЛЮВ.НЯ	149	127	-14,8	18	18	0	141	113	-19,9
ПІШОХ.НЕОСНОВУВ.ВІЇЗД.НА.ПРОЄДУ.ЧАСТ.	1571	1495	-10,5	417	409	-1,9	1317	1155	-12,3
ПІШОХОДИ.У.НЕТВЕРДОМУ.СТАНІ	817	942	15,3	107	131	22,4	746	866	16,1
ПОРУШЕННЯ.ТЕХНІЧ.БЕЗПЕКИ.ПАСАЖИРОМ	183	229	25,1	4	9	125	187	232	24,1
ПОРУШЕННЯ.ПРАВИЛ.УТРИМАННЯ.АВТОДОРІ.ТА.ВУЛИЦЬ	153	114	-25,5	45	34	-24,4	252	185	-26,6
ПОРУШЕННЯ.ВИМОГ.ПДР.ПОГОСН.НЕМ.ТВАРИН	3	6	100	0	0		4	6	50

заційні аспекти огляду водіїв транспортних засобів на стан сп'яніння.

У цьому зв'язку прийняття 24.09.2008 закону України № 586-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» стало важливим, а в ряді випадків революційним кроком у підвищенні ефективності боротьби з такою гострою проблемою у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, як керування транспортними засобами водіями, які перебувають у стані сп'яніння. Насамперед, принципові зміни зазнало законодавство про адміністративні правопорушення в частині встановлення нових складів. Зокрема, мова йде про частину 3 статті 130 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), яка передбачає відповідальність особи, яка двічі протягом року піддавалась адміністративному стягненню за керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, за відмову від проходження відповідно до встановленого поряд-

ку огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції*. А також про частину 4 статті 130 КУпАП, яка передбачає відповідальність за вживання водієм транспортного засобу після дорожньо-транспортної пригоди за його участю алкоголю, наркотиків, а також лікарських препаратів, виготовлених на їх основі (крім тих, що входять до офіційно затвердженого складу аптечки або призначені медичним працівником), або після того, як транспортний засіб був зупинений на вимогу працівника міліції, до проведення уповноваженою особою медичного огляду з метою встановлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують його увагу та швидкість реакції, чи до прийняття рішення про звільнення від проведення такого огляду**.

Крім того, цим законом значно посилено відповідальність за вчинення правопорушень у сфері дорожнього руху водіями, які перебувають у стані сп'яніння, а в подальшому, у 2013 році, це зроблено ще раз. Так, на сьогодні, за правопорушення, передбачене

частиною 1 статті 130 КУпАП (керування транспортними засобами особами в стані ... сп'яніння, а також передача керування транспортним засобом особі, яка перебуває в стані такого сп'яніння ..., а так само відмова особи, яка керує транспортним засобом, від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан ... сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції) тягнуть за собою накладення штрафу на водіїв від 3400-5950 грн. або позбавлення права керування транспортними засобами на строк від одного до двох років, або адміністративний арешт на строк від семи до десяти діб і на інших осіб - накладення штрафу від 3400-5950 грн. або адміністративний арешт на строк від семи до десяти діб. Правопорушення, передбачене частиною 2 статті 130 КУпАП (повторне протягом року вчинення будь-якого з порушень, передбачених частиною першою цієї статті), тягне за собою на водіїв позбавлення права керування транспортними засобами на строк від двох до трьох років з оплатним вилученням транспортного засобу чи без такого або адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб з оплатним вилученням транспортного засобу чи без такого і на інших осіб - адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб з оплатним вилученням транспортного засобу чи без такого. За скоєння правопорушень, передбачених частиною 3 статті 130 КУпАП,* передбачено безальтернативну санкцію у вигляді позбавлення водія права керування транспортними засобами на строк до десяти років з оплатним вилученням транспортного засобу і на інших осіб - адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб з оплатним вилученням транспортного засобу. А скоєння правопорушень передбачених частиною 4 статті 130 КУпАП**, тягне за собою на водіїв позбавлення права керування транспортними засобами на строк від двох до трьох років або адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб.

Отримали подальший розвиток законодавчі норми, що регламентують діяльність уповноважених посадових осіб щодо застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопору-

шення, спрямованих на виявлення і фіксацію стану сп'яніння (алкогольного, наркотичного чи іншого) водіїв транспортних засобів.

Зміни принципового характеру зазнала стаття 266 «Відсторонення осіб від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами та огляд на стан сп'яніння» КУпАП. Нова редакція даної статті передбачає можливість здійснення працівником міліції огляду водія на стан сп'яніння або вживання лікарських препаратів, що знижують його увагу та швидкість реакції, за допомогою спеціальних технічних засобів (алкотестерів або алкометрів) в присутності двох свідків, за згодою водія. Наголошуємо, що мова йде про встановлення освідчення тільки на стан алкогольного сп'яніння, оскільки об'єктивні технологічні складнощі поки не дозволяють здійснювати в такому ж порядку огляд на стан наркотичного чи іншого сп'яніння.

До набрання чинності даного положення працівниками міліції застосовувалися прилади, що визначають наявність алкоголю в організмі людини за аналізом повітря, що видихається, наприклад, індикаторна трубка «Контроль тверезості». Однак результати їх застосування служили лише підставою для направлення на медичний огляд. Крім того, на загальну думку, дані прилади були недосконалі, давали високу ступінь похибки, що приводило в ряді випадків до помилкових результатів у визначенні стану алкогольного сп'яніння. В даний час з метою вимірювання концентрації алкоголю у видихуваному повітрі застосовуються спеціальні технічні засоби, що затверджені наказом МВС України від 01.03.2010 № 33 «Про затвердження Переліку технічних засобів, що використовуються в підрозділах Державтоінспекції МВС для виявлення та фіксування порушень правил дорожнього руху», дозволені до застосування МОЗ і Держспоживстандартом та мають, зокрема, свідоцтво про державну реєстрацію та свідоцтво про повірку [3].

Затверджені наказом МВС України від 01.03.2010 № 33 спеціальні технічні засоби володіють невеликою похибкою і дозволяють з досить високою точністю визначати

стан алкогольного сп'яніння. Крім того, деякі з них забезпечені міні-принтером, який на паперовому носії роздруковує дані вмісту алкоголю у видихуваному повітрі, які є доказом у справі і на підставі яких суб'єкт адміністративної юрисдикції має право виносити рішення про притягнення винного до відповідальності.

Черговим важливим кроком на шляху підвищення ефективності діяльності з визначення стану алкогольного сп'яніння водіїв, які керують транспортними засобами, стало встановлення граничної концентрації алкоголю у видихуваному повітрі. У зв'язку з цим без перебільшення революційною новелою вітчизняного законодавства стало встановлення допустимої норми вмісту у видихуваному повітрі, яка складає більше 0,2 проміле алкоголю в крові [3].

Встановленню кількісних характеристик стану алкогольного сп'яніння передувало більш ніж 50-ти річний шлях приведення у відповідність з міжнародними правовими актами законодавчої бази нашої країни. Так, у 1974 році СРСР ратифікував Європейську угоду 1971 року, яка доповнює Конвенцію про дорожній рух 1968 року. У 1993 році набрали чинності поправки до зазначених міжнародних правових актів, відповідно до яких були посилені вимоги Європейської угоди 1971 до граничного рівня вмісту алкоголю в крові і видихуваному повітрі і які склали 0,8 г алкоголю на 1 літр крові і 0,4 мг алкоголю на 1 літр повітря, що видихається.

У 2006 році Росія виступила ініціатором внесення поправок у вищевказані міжнародні акти, відповідно до яких гранична концентрація алкоголю знижена до 0,5 г на 1 літр крові і 0,25 мг на 1 літр повітря, що видихається. Більшість європейських країн, у тому числі і Україна, ратифікували дані поправки з урахуванням того, що в їх національному законодавстві не можуть бути встановлені межі, які перевищують допустимі показники, передбачені в міжнародній угоді. У той же час ніщо не перешкоджає знижувати допустимий рівень концентрації алкоголю. Наприклад, у Норвегії, Польщі і Швеції дозволений рівень вмісту алкоголю в крові водія - 0,2 проміле, в Росії 0,3, у Австрії, Греції, Іспанії, Франції, Німеччині,

Швейцарії - 0,5 проміле, у Великобританії, Ірландії, Люксембургу, Мальті і того більше - 0,8, на Кіпрі рівень не має перевищувати 0,9 проміле. В той же час в Угорщині, Румунії, Словаччині, Туреччині, Чехії та Естонії взагалі не допускається наявність алкоголю в крові у водіїв.

Порядок направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану сп'яніння і проведення такого огляду затверджений постановою Кабінету міністрів України від 17 грудня 2008 року № 1103 «Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду», норми щодо наявності у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції затверджені спільним наказом МВС та МОЗ № 400/666 від 09.09.2009р. «Про затвердження Інструкції про виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції». Важливість цих нормативних актів важко переоцінити, оскільки в них чітко і недвозначно визначено процедуру проведення огляду на стан алкогольного сп'яніння та направлення на медичний огляд на стан сп'яніння.

Насамперед, нормативно встановлено підстави, за наявності яких у посадових осіб Державтоінспекції, є достатні основи вважати, що водій транспортного засобу перебуває у стані сп'яніння, а це, в свою чергу, є підставою для проведення огляду на стан сп'яніння. Так, наприклад, підставами алкогольного сп'яніння є запах алкоголю з порожнини рота, порушення координації рухів, порушення мови, виражене тремтіння пальців рук, різка зміна забарвлення шкірного покриву обличчя, поведінка, що не відповідає обстановці.

Аналіз достатніх підстав вважати, що водій транспортного засобу перебуває у стані сп'яніння, дозволяє зробити висновок про те, що вони засновані виключно на суб'єктивному сприйнятті зовнішнього вигляду і поведінки людини, і не завжди представляється можливим спиратися на який-небудь один з них. Такий критерій, як різка зміна шкірних покривів особи, на наш погляд, взагалі не може застосовуватися в якості достатньої підстави, оскільки, по-перше, зазначена зміна обмежена певними часовими рамками, і, по-друге, оцінка змін, що відбуваються, передбачає порівняння з початковим станом.

Таким чином, перераховані вище достатні підстави необхідно оцінювати в комплексі, з урахуванням віку й інших фізіологічних особливостей водія. Вважаємо, що працівникам Державтоінспекції також слід брати до уваги й інші видимі розлади здоров'я і поведінки, повідомлення громадян про вживання цією особою спиртних напоїв, особисте визнання у вживанні спиртного тощо.

У частині 1 статті 266 КУпАП зазначено, що особи, які керують транспортними засобами і щодо яких є підстави вважати, що вони перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, підлягають відстороненню від керування цими транспортними засобами [4].

У разі наявності таких підстав водій підлягає відстороненню, а потім огляду на стан сп'яніння за допомогою алкотестера. Разом з тим у випадку негативного результату огляду застосування такої міри забезпечення, як відсторонення від управління, стане незаконним, порушує права громадян. Щоб уникнути подібного роду колізій вважається, що перш ніж відсторонити водія від керування транспортним засобом необхідно провести його огляд і лише після позитивного результату огляду здійснити відсторонення. Цю норму, на наш погляд, необхідно чітко прописати в частині 1 ст. 266 КУпАП.

У спільному наказу МВС та МОЗ - № 400/666 від 09.09.2009, на наш погляд, слід також внести доповнення в частині, що стосується порядку проведення огляду.

Аналізованим нормативним актом не передбачається можливість повторної процедури огляду. Тим часом думається, що її доцільно проводити у разі, якщо водій висловив таке бажання або у нього є претензії по ходу проведення освідчення.

Таким чином, у наказі МВС та МОЗ - № 400/666 від 09.09.2009 необхідно передбачити норму такого змісту: «За наявності у водія зауважень за процедурою огляду і бажання повторного його проведення проводиться повторний огляд на стан алкогольного сп'яніння. Різницю в результатах досліджень у бік зниження алкоголю у видихуваному повітрі слід розглядати на користь обстежуваного. Після другого дослідження повторення його не допускається». А також нормою щодо фіксації повторного проведення огляду «У разі проведення повторного огляду на стан алкогольного сп'яніння у висновку щодо результатів медичного огляду вносяться відомості про повторний огляд із записом результатів дослідження».

Гарантуванням при цьому захисту прав водія є обов'язкова присутність двох понять як при проведенні огляду за допомогою приладів, так і при направленні на медичний огляд.

Направлення на медичний огляд проводиться тільки у двох випадках, чітко визначених у наказі МВС та МОЗ № 400/666 від 09.09.2009, а саме: 1) у разі відмови водія транспортного засобу від проходження огляду на стан сп'яніння на місці зупинки транспортного засобу, 2) у разі незгоди водія транспортного засобу з результатами огляду, проведеного уповноваженою особою Державтоінспекції МВС. Відсутність у працівників Державтоінспекції приладів по вимірюванню алкоголю у видихуваному повітрі не є підставою для направлення водія на медичний огляд. Разом з тим у практиці Державтоінспекції досі відзначаються подібні факти, що є грубим порушенням вимог чинного законодавства.

Зміни, внесені за останні роки в нормативну правову основу України, відображають результати аналізу зарубіжного досвіду. Водночас проведені протягом декількох років спеціальні дослідження міжнародної практики здійснення дорожньою поліцією

АНОТАЦІЯ

У статті автор визначає та розглядає правові та організаційні аспекти огляду водіїв транспортних засобів на стан сп'яніння.

SUMMARY

The author identifies and examines the legal and organizational aspects of the inspection vehicle drivers for intoxication.

огляду на предмет виявлення стану алкогольного або наркотичного сп'яніння дозволили прийти до висновку про те, що підрозділи дорожньої поліції користуються більш широкими повноваженнями в порівнянні з Державтоінспекцією України. Так, в Австрії, Німеччині, Данії, Фінляндії та інших країнах поліція має право без наявності будь-яких або додаткових заснування в будь-який час проводити зупинку транспортних засобів для перевірки водія на стан сп'яніння в цілях профілактики порушень дорожнього законодавства.

Підсумовуючи викладене, необхідно зробити деякі висновки. Нормативна права основа боротьби з такими правопорушеннями у сфері дорожнього руху, як керування транспортними засобами водіями у стані сп'яніння, за останні роки зазнала значних змін в частині, що стосується встановлення нових складів і посилення відповідальності, надання працівникам Державтоінспекції можливості здійснювати огляд на стан алкогольного сп'яніння водіїв за допомогою спеціальних приладів тощо.

Чітка процедура визначення стану сп'яніння водіїв встановлена спільним наказом МВС та МОЗ № 400/666 від 09.09.2009, результати якої є незаперечним доказом у справі про адміністративне правопорушення та додатковою гарантією захисту водіїв від можливих неправомірних дій уповноважених посадових осіб. Разом з тим у вказаному нормативному акті слід закріпити можливість повторного здійснення огляду на стан сп'яніння.

Література

1. 20 листопада Всесвітній день пам'яті жертв дорожньо-транспортних пригод [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gai.dp.ua/news/621-20-listopada-vsvsvtny-den-pamyat-zhertv-dorozhno-transportnih-prigod.html>.

2. Аварійність на автошляхах України за 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sai.gov.ua/ua/people/5.htm>.

3. Про затвердження Інструкції про виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції : спільний наказ МВС та МОЗ № 400/666 від 09 вересня 2009 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0931-09>.

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р.,- № 8073-X // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.

5. Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду : постанова КМУ від 17 грудня 2008 року № 1103 // Урядовий кур'єр офіційне видання від 25.12.2008 № 243.